

a Benimantell (xxxv, 16.18), font amb «pileta» i cloquets del terreny.

Noms de la mateixa família:

Les Bàcies, pda. de la Pobla de la Granadella (xii, 17.21).

Port de Bacies, documentat a. 1456; M. Riu (de Sant Llorenç de Morunys) l'identifica amb el Port d'Ordet (1.ª Assemblea Comarcal Penedès, 152); jo vaig sentir *basiàs*, 1932, també com nom d'un gran sector de la Serra del Port del Comte (1932), que altres escriuen erradament *Bessies*. Coincideix amb el cast. *bacia* 'conca, escudella' (DECH I, 446), com a representant espars cat., avançada de l'arag. ant. *bacia* (testificat en 5 docs., aa. 1336-1397).

Baci i *Bacina* estan poc representats en la nostra toponímia: Penyes de la *Bacina* a Bocairent (xxxiv, 66).

Però cal desconfiar molt de tal origen, en el cas del mall. *Cala 'n Bassi* i *Bini-bassí*, que hom sol escriure amb *-ci* [poss. i font de *Binibaci*, Arx. L. Salv. II, 57, amb gravat, p. 59]; com si pertanguessin a aquesta família lingüística. *Cala En Baci*, te. Lluçmajor, Masc. 39SC3, però Despuig escriu *Cala Embasi*. Més aviat crec que aquí, com en el men. *Calanforcat* (vol. I, 85), hi ha un mot àrab disfressat; l'arabisme, ja més clar en *Binibassí*, alq. ja antiga prop de Sóller (te. Fornalutx, XII, 17); tanmateix no crec que sigui d'un àrab **Básim* que Asín suposa NP-al. («hijos del risueño»); car no sols no consta això com a NP, sinó que hauria donat *Béssem*, segons les normes vocals i accentuals de l'hispano-àrab; el nom ben conegut és *Bassâm*: família de gran prestigi a Àrabia (Doughty, *Arab. Deserta*, s. v.; Hess, 12; *GGAlg*, 49a), i nom del famós escriptor luso-àrab Ibn-Bassâm (de Lisboa, S. XII). Així tenim l'accentuació de *Bini-bassí*, i de *Cala 'n Bassí*, junt amb l'homòleg *Cala 'n Bassét*, del Port d'Andratx (XL, 158.21); car segons les normes fonètiques esdevnia vulgarment *-bassén*, catalanitzat adés com *bassí(n)*, adés *-basset*.

Binibassí, esdevingué solar de pròcer família, car era l'alqueria del poeta Guillem de Torrella, autor de la famosa *Faula* (c. 1380) (Llabrés, *Canç. dels C. d'Urgell*, p. XLIX); en fou hereu Jeroni *Binibassí*, prohoms jesuïta, a. 1545; Fcsc. Nadal *Binibassí*, poeta en català, a. 1632 (JMBover, *BiEBal*, §§ 798, 800). La derivació fonètica que n'he donat es pot apuntalar en tres punts inequívocs: A) En el *Rept.* figura (amb la ultracorr. pseudo-llatina *Apinni* per *Abeni-*), en la forma «*Alcheria Apinnibassa*» del te. de les Muntanyes (*Rept.* 36, Quadr. 489), id. *Apinnibaza* (57): forma que resulta de *Bássan* (< *-am*) amb l'accent vulgar retrotracte. B) Un altre resultat de l'adaptació hispànica de l'accentuació *Bássam* és la del nom del sarraí *Mohàmed Ben Basso*, citat per Simonet, *Glos.*, p. 39. C) En l'accentuació clàssica *-bassén*, es produí dissim. de les dues nasals, en *Ber-*, resultant-ne la pronunciació vulgar moderna *bərrəbəsí* que és avui la dels llocs (oïda 1953, tant a l'inf. de Fornalutx com al de Sóller (XII, 117): la *-r* dissimilant hi és testimoni indirecte d'una *-n* final, i aquesta *-n* és la pron. de *-m*, normal en àrab vulgar (*EntreDL* III, 104).

BACIVER

'El pastor que es cuida de les ovelles *bacives*'. Mot negligit en el vol. I del *DECat*, però suplert en el vol. IX, 18, en la llarga nota 3 de l'article *VAGAR*, així com en el *DCEC/DECH* s. v. *vacío*, i *PVArGc*, s. v. *bassieu*, *-eua* (més en *BDC* XIX 85, 93, II 51, IV 39, IX 97). Bastants llocs d'aquest nom en els Pirineus, p. ex. *Cal Baciver*, te. St. Martí d'Albars (XLVI, 160.21); *Bacivers*, nom de diverses comarcades pirineusques, p. ex. a l'alta vall de Carançà (junt amb *Gallinera*, entre el te. de Nyer i el de Toès; rectificar l'err. *Baciveri*, *DECat* IX, 18b29).

BACORA

De l'arabisme *bacora* o *albacora* (*DECat* I, 138), la figa precoç, mena de figa-flor. Bancal de *bakóra*, te. de Penàguila (xxx, 47.14, *IGC* '20 × '40); Caseta de id., Xixona (xxxv, 85.11); i altres tals a Callosa i a Albalat de Pardines. *El Bacorero*, terme Polop (xxxiv, 190.2), un altre en el te. d'Aiguës de Busot; suposo que els ve el nom d'una figuera de bacoeres.

Badabany, V. Bedavanys

BADAL, Cantal ~

Nom d'una rocassa en el terme de Sorita (*DECat* II, 487a20). Formació estranya, que difícilment es comprendria si fos derivat del verb català *badar*. S'explica com el *Cantal-que-se-bate* del terme de Panticosa (ib. 487a50); sense dubte designant tots dos una rocassa suspesa damunt una altra (o arrimada), que branda, sense estimar-se, si li peguen una empenya; però com que no s'explicaria bé la *-l*, i gens la *d*, en lloc de la *t* de *batre*, cal suposar que vindria d'una forma mossàrab arabitzada **baṭṭār*, amb pron. morisca $t > d$ i $-r > -l$. De tota manera aquest mosarabisme, en el Maestr., se suporposà amb un nom verament àrab, *baṭṭāl* 'peresós, inútil, vanitós' (i antifràsticament 'valent, brau'): Belot, 35b18, 'otiosus' *RMa*, 38a, 499.1; que és el sentit que donaria nom al *Mas de Badal*, te. Vistabella (xxix, 77.19). D'aquí *Cantal Balat* a Muro d'Alcoi (xxxiii, 143.10), amb metàtesi condicionada per la influència d'*Albalat*.

I potser també hi hagué, més o menys, superposició amb un altre NP i NL *Baidal*. Consta aquest com a cognom d'un eclesiàstic de Benissa (*BDLC* I, 125) i *AlcM* el troba també a «Castelló», Dénia etc. Ara bé avui conec *Baidal* com NL de Benissa (*casa de Baidal*, xxxiv, 85.11), però a l'arxiu del Castell de Guadalest lleigeixo «afronta ab terra de *Obaydal*» en un document de c. l'a. 1515 (xxxv, 25.23). Aquí es tracta evidentment del NP àrabic «*Ubayd al-Lāb* 'servidoret d'Allah'.

En altres noms en *Bad-* tenim explicacions diferents, en part, arrencant del sentit de *badar* 'partir, tallar',